По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 1. (155) Львів, второк 2. січня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік II.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграмів Громадський Вістник Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 5000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голандії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Німеччині 7500 н. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 50 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 7500 мп. Зміна адреси 300 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
Ціна примірника 200 мп.

Виходить щоденно рано. Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Львів, 1. січня 1922.

„Направа Річипосполитої Польської“.

Уряд Сікорского, уряд твердої руки, як його називає польська преса, рішив спинитись над питанням про загальне уздоровлення господарського стану Польщі. На 9. січня він скликає спеціяльну нараду з участю всіх колишніх міністрів фінансів Польщі, на якому буде вияснено ті шляхи, якими треба йти для полагодження становища польських фінансів, польської господарки. В звязку з цією нарадою ціла польська преса переповнена статтями, які спиняються над теперішнім безнадійним фінансовим становищем Польщі, які кидають ті чи инші рецепти для його поліпшення. Шуму й розголосу коло цієї справи учинено аж занадто багато, всілякі проекти, пропозиції й заходи подаються ріжними колами й ріжними фаховцями й нефаховцями в кількости прямо вражаючій.

Хоч всі ці розмови й дебати зараз перебувають лише в початковій стадії, проте уже тепер маємо ми всі підстави сумніватись, чи вийде з них якийсь позитивний результат, чи причиняться вони хоч в найменшій мірі до справжнього налагодження теперішнього катастрофічного стану Польщі.

„Слово Польске“ спиняючись над справою направи фінансів тішить себе надією, що фінансова катастрофа, якої не можна одхилити, може бути лише з окремою одиницею, але не з цілим народом. Воно, підшінюючи поняття, хоче заховати добру міну в поганій грі, забуваючи, що історія дає аж надто багато прикладів фінансового банкротства тих чи инших держав.

Польща стала на більш легкий але й більш небезпечний шлях провадження свого фінансового господарства за допомогою друкарського станку. Цей спосіб державного господарювання дав ті наслідки, які мусів дати. Випуск паперових грошей, збільшуючись зо дня на день, на 10. грудня досяг величезної цифри 698 міліярдів, державний борг 585 міліярдів. Міліярди паперців, які випускаються на грошевий ринок, дали ті наслідки, які мусіли дати. Зріст дорожнечі приняв розміри, незнані ні в одній державі, які цілком нагадують совітську Росію. За останні три місяці середне піднесення цін, згідно оф'ціяльним даним, виносить більш як сто відсотків. Не зважаючи на зростаючий випуск грошей в наслідок їх повного обезцінення на грошевому ринкові, все таки відчувається гострий брак грошевих знаків. Вагання цін, повна несталість, що панує в господарському житті, порушила весь нормальний господарський оборот, привела до важких ускладнень в промисловости й торговлі. Нормальний оборот між містом й селом порушений цілком. Розміри й значіння цих зявищ ясно вказують, що Польща в своїй фінансовій господарці йде з невеликим опізненням тим шляхом, на який твердо вступила совітська Росія. А поруч з тим й разом з тим, не зважаючи на всі ці загрожуючі зявища,

В свій час про направу фінансів при свойому вступі на уряд говорив Міхальскі, на цю саму тему виголошував промови і складав проекти Ястшембскі — а результатом всіх цих розмов і проектів було лише збільшення паперової інфляції, наближення Польщі до катастрофи.

Рен і Буг.

I.

Берлін, 23. грудня 1922.

Чи можна поставити сі два імена побіч себе? А якщо можливо, то хіба не на те, щоб показати повну суперечність сих понять і недостачу спільної міри між ними? Бож дійсно, одно з них означує найкращу ріку в Европі, й одну з найкращих у світі; а друге ...без сумніву, одну з найнепоказніших і найменше привабних. Се з боку живописности красвиду. Та й з инших боків порівнання Рену й Буга [illegible] через край сміливим: з боку геольогічного, гидрографічного, господарського і політичного. І я не хочу ломати коп'я за безоглядну рівноправність Буга ні у міжнароднім громадянстві европейських рік, ні навіть у сімї українських вод; всеж таки, думаю, є деякі моменти, які не спонукують маєстатичного Рену до образи, коли побіч нього поставимо нашого скромного, плебейського Буга. Маю на думці історичио-політичне значіння обох рік, яке при величезних ріжницях виявляє й деяку аналоґію, не одну спільну прикмету, не одну [illegible] спільної долі.

На всесвітньо-історичну сцену виступає Рен у першім віці до Христа і з того часу не перестає грати дуже визначної, згодом таки першої ролі в безконечній драмі европейських народів. Наш Буг виходить на яву щотільки поверх тисячки літ пізнійше, і хоч обмежується до малої ролі, одначе досить анальоґічної, неначе наслідуваної за великою західною посестрою. Причина сьому спорідненню та, що обом рікам судилося бути приблизною граничною лінією між двома полосами европейського континенту, між двома культурними типами, між двома національними індивідуальностями, між двома суперечними державно-політичними змаганнями Сей спільний характер Рену і Буга не сьогоднішний, не вчорашний, а споконвічний, — старший навіть від дат їхніх виступів на історичній арені. Щодо нашого Буга, спитайте археольоґів, а вони скажуть вам, що ще в добі камінної культури, коли ні про Польщу, ні про Русь і пророкам не снилося, тут була приблизна межа між східно-европейською, чорноморською і середно-европейською, балтійською, культурами; значить — і між всіми тими силами, політичними, господарськими і племінними, які умовляють культурне життя і його форми.

Я сказав „приблизні“ межі, конвенціональні. Бо відомо, що ріки не є майже ніколи ґеографічними границями; навпаки, як найстарші, найвигіднійші і найдешевші шляхи, вони були й є основною сітю людських гуртувань, кольонізації і соціяльного життя. Тому-то ні Рен не є докладною межею між світом латинським і ґерманським, між народністю французькою і німецькою, між відносними державами; ні Буг не розмежовує математично римсько-польського світа від византійсько руського, племени польського від українського.

З етноґрафічної точки погляду Рен таки цілком ґерманськo-німецький, Буг — русько український на тому просторі, який дає йому міжнародній ґео-політичний характер, себто до звороту його, в нижнім бігу, на захід. Все те одначе не перечиняє, що оба західні племена, там Французи, тут Поляки, виявляли і виявляють стихійний напір на лінії сих рік та безперервне змагання до опанування їх. Оборона ж від тих історичних напорів велить обом східним племенам, там Німцям, тут Українцям, дивитися на свої західні ріки як на національне заборол і бачити в їхніх долях симоволи національної долі.

В основі сеї боротьби лежить, без сумніву, военно-стратеґічне значіння рік узагалі, а Рену й Буга зокрема. Досвід останньої великої війни показав, що в сьому напрямі ріки не стоять позаду гірських хребтів, подекуди навіть перевисшають їх. Тому не диво, що кожда держава, кожда державна нація в опануванню й удержанню рік, переходів через них і по змозі т. зв. передмостищ бачить найліпшу поруку власної безпечности й передумову національної експанзії в дальшім напрямі, через ріку. Тому й не диво, що інтересовані держави змагають до опанування й удержання в своїх руках обох берегів „національної“ ріки.

Военно - стратеґічний характер Рену величезний, завдяки тому, що Рен звязує Альпи з північним морем, і то майже в простій, короткій лінії, та сим творить одно з найсильнійших природних заборол між Західною і Середною Европою; Буг не випливає з Карпат і не паде просто в море, і се його очевидна слабість, яка зменшується тільки до деякої міри анальоґічним характером Сяну на полудні і Німану на півночі. Ся низшість Буга не обмежується, очевидно, до самого тільки военно-стратеґічного значіння сеї ріки, а й розтягається на всі инші поля його впливу; в сьому й причина, чому Буг грав і грає тільки низчі історичні ролі, а Рен самі головні. Та з другого боку ми знаємо, що все життя деяких народів, в порівнанню з иншими, складається з самих тільки малих роль, одначе ті розмірно не голосні виступи являються для інтересованих малих (чисельно чи морально) народів ц і л и н о ю їхнього національного життя; значить, у них такі ріки як Буг грають першорядні ролі, субєктивно не низчі від тих, які припали в участи м. ин. Ренови. Таким для нас є саме Буг в товаристві Сяну.

І хоч наш Буг історичио далеко молодший від Рену, то ритми їхньої минувшини дуже подібні. Ось перша історично-політична вістка про Буг: Володимир пішов на „Ляхів“ і займив їх городи (981) хтоб не були ті літописні Ляхи — Чехи чи Поляки — одно певно: на той час паде перший знаний нам історично натиск Руси на захід, і то нагиск вельми успішний, що здобув, обезпечив й удержав

Пр. 494/22. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часописи „Свобода“ число 39. з дня 16. грудня 1922. в артикулах під заголовками: 1) „Збуджені в огні“ в уступах між словами а) „покосту“ і „Ті землі“, б) „оба“ і „конкуренти“, 2) „Італійська преса про Сх. Галичину“ в уступах між словами а) „осволодження Польщі“ і „Не настане“ б) „Ми повернемо“ і „Повернемо об'ймем.“ в) „[illegible]катиме“ і „Вигнання“, г) „крови“ і „Ні р[illegible]страми“, 3) „Після польських виборів у Сх. Галичині“ в уступах між словами а) „Канцелярії“ і „грозила“, б) „уявків“ і „Жовніря 4“, 4) „Українська школа у львів. повіті“ в уступах між словами а) „нашому народови“ і „щоби він“. б) „люде“ і „або зовсім“, містить в собі вство ad 1 а), 2), 4), злочину з § 6 5а з. к., ad 1 б), провини з § 302 з. к., ad 2 а) провини з § 305 з. к., ad 3 б) провини з авт. V. уст. з 17. XII 1862 ч. 2863 Дин., узнав доконану 15. XII. 1922. конфіс. за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493. процедури карної заказ дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторов тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1862 Д. п. д. № 6 ex 1863, а іменно засудження за перестуство на гривну до 400 Мп. — Львів, дня 16. грудня 1922.

(Підпис нечиткий.)

для Руси західні окраїни, Побуже і Посяння, на цілі чотири віки, витиснувши на них українське етнічне знамя, якого дальші чотири віки польського володіння не були в силі затерти.

А що тоді діялося над Реном? Друга половина десятого віку — то часи найвищої могутности і політичного блеску Німеччини за Оттонів: здобуття Італії, утворення „святої римської імперії німецького народу", відбиття французьких зусиль захопити Льотарингію, похід ціс. Оттона II. під Париж (978), з тим успіхом, що лівий бік Рену був обезпечений для Німеччини на довгі часи. Перевага Німеччини почала заломлюватися приблизно в тімже часі, що й перевага Руси над Бугом, себто в середині тринайцятого віку (велике безкоролівє), одначе Поремня було на стільки щасливійше від Побужа і Посяння, що віковий конфлікт Франції з Англією (XIV - XV. вв.) ослабив на довший час французький натиск на Рен. Ся поворотна хвиля починається, як і над Бугом-Сяном, в другій половині чотирнацятого віку, тільки Польща, не загрожена поважно з заходу перевела свою експансію на схід швидше й основнійше. Коли полу-вікова боротьба між Францією і Німеччиною за лівий бік Рену довела тільки до частинного наближення першої до Рену (1552 Мец, Туль, Верден), і коли Альзацію й Льотарингію принесло Франції щотільки дальше століття; Польща в тім самім часі вуміла, то шляхом війни, то дипльоматії, посунути свої східні межі далеко поза Дніпро... Се вже лежить у природі Східної Европи, що хто перейшов лінію Буга, тому відкритий шлях у глибину східно-европейського низу. Анальогічний, хоч тільки хвилевий, успіх на сході мала Франція щотільки за Наполеона по погромі Прусії і Росії 1806—7.

Новий зворот, в користь Сходу, прийшов внов одночасно, і не без обопільного звязку, над Реном і Бугом. В політичному хаосі французької революції, розборів Польщі і Наполеонських війн, ломляться французький і польський напори на схід. Віденський конгрес (1815) обмежує доступ Франції до Рену тільки на Альзацію; ново-утворене Польське Королівство сягає тільки до Буга. Два покоління пізнійше, по щасливій війні з Францією, Бісмарк пересуває західну межу нової німецької імперії назад на Воґези; Росія у тім же менше-більше часі починає заходи, щоб адміністративними і законодатними засобами відвоювати руське Забужа від Польщі й охоронити його від мирної заглади його історично-релігійного характеру. Те, що Бісмаркови вдалося було продовж кількох місяців, російські державні мужі тягли цілих сорок літ, аж заскочила їх світова війна, перед довершенням діла. Не більше успіху мали й галицькі Українці у їх політичних змаганнях до національного відвоювання Посяння.

(Докінчення буде.)

С. Томашівський.

Іспит зрілости.

(Ще про варшавські стріли.)

Католицька „Кельніше Цайтунг" пише з нагоди вбивства през. Нарутовіча під повищим наголовком: „Ендеція застрелила Нарутовіча, якого вибрала більшість, бо він не був її членом. Але-ж на більшість зложилися непольські громадяне Польщі: Українці, Москалі, Литовці, Жиди й Німці, бо довіряли Нарутовічови більше ніж нпр. п. Корфантому. Ось уся вина вбитого. „Чужі народи" — ось темна сторінка. Як тільки розвяжеться німецько-французьке напруження, питання про воєнні довги, боротьбу за Рен, — все це, що творить осередок сучасної світової політики, тоді мусить виринути на перший плян нове важке питання: впорядкування сумішки народів у Центральній і Східній Европі. Народи й державні кордони там так довільно перехрещуються, що про замкнені національні держави як на заході ані мови бути не може. Війна розложила два найбільші згуртування ріжних народів, Росію й Австрію. Був це поступ із становиска права на самовизначення народів. Але великі переможці приділили своїм східним пупілям так багато чужо-національних елементів, що ці молоді держави даремно пробують стравити свої національні меншости. Терплять ізза внутрішних заворушень ще болючійше ніж Французи на области Рур. Для всіх цих народів — Естонців, Лотишів, Литовців, Поляків, Румунів, Полудневих Славян, починається великий іспит зрілости, чи вони гідні творити власну державу. Головне завдання їхне звучить: як можна впоратися з національними меншостями?

Правильна розвязка цього завдання або в тому, що розумним управильненням кордонів такі меншости віддасться назад їхньому народови, або, що позискається їх для державної ідеї ліберальним законодавством, основаним на знанню відносин. Хибна розвязка в тому, що меншости будуть брутально подавлювані з метою їх знищити без решти і ось так дійти до національної держави. Ця розвязка тому ще хибна, бо при зміненому новочасному способі думання вона вже не веде до цілн, тільки спроваджує важкі потрясення, які загрожують істнуванню держави.

Історія звичайно буває невмолимо гостра для тих, хто не здав іспиту зрілости. Виїмково для Поляків вона була лагідна, бо вже раз вони не відповіли іспитови і на 120 літ одержала consilium abeundi найбільш серіозного характеру. Тепер світова екзамінаційна комісія признала їй державну дозрілість і ще раз стоїть Польща перед іспитом. Але ще раз із захопленням повернулася в бік хибної розвязки свого завдання вже чотири роки, громлючи національні меншости та все далі відступаючи від правильного шляху. — Ось упали стріли. Вони є новою осторогою долі для Польщі, щоб вона призадумалася над своїм державним завданням іще поки не пізно. Різкий поворот на ліво тепер для Польщі необхідний. Треба лише бажати, щоби ці стріли отворили очі спокійнійшим елементам польського народу, щоби вони бодай в останній мент спасли державу перед безоднею, на якої беріг штовхають її Падеревскі, Корфанти й Галлери, засліплені фатальним версайським договором. А якщо Польща всетаки піде далі по цьому шляху? Тоді хай летить собі в безодню. Німеччина не має причини здержувати її упадок".

Відгомін процесу Ст. Федака і тов

„Revue Internationale" містить в першім зшитку за грудень на обгортці світлину Федака з підписом: „Стефан Федак, український національний герой Східної Галичини", і під тим самим заголовком слідуючу передову статтю:

Інтерпеляція посла Д'Ляля в італійськім парляменті в справі масових арештувань у Східній Галичині.

Посол Франческо Саверійо Д'Ляля вніс 15. грудня 1922 в італійськім парляменті отсю інтерпеляцію:

„Запитую президента Ради Міністрів і міністра для закордонних справ про насильне нарушення сан-жерменського мирового договору Польщею, яка арештувала около 20.000 горожан Східної Галичини ізза їх становища у виборах".

Військова бранка у Сх. Галичині.

Бучаччина.

В бучацькім повіті військова бранка річників 1900 і 1901 почалася 11. грудня і скінчилася ніби 23. тогож місяця, на ділі однак триває вона дальше, та ще чимало місяців потягнеться. Бранку переводила бучацька військова команда доповнень в той спосіб, що державна поліція ночами стягала призивних і рано відставляла до поборової комісії. Коли в деяких селах (Переволоці, Губині, Соколові) не вдалося поліції виловити всіх обовязаних до бранки, посилала туди поборова комісія карну експедицію з кавалеристів 14 полку язловецьких уланів, котрий остає в Бучачи і околици ще від соймових виборів. Сі улани за час двомісячного побуту далися вже добре в знаки селянам і Жидам в (Трибухівцях, Звенигороді і т. д.), так що є пострахом цілого повіту. Тимто не диво, що по поязі в селі карної експедиції, зложеної з сих героїв з поза фронту, випихали батьки синів до бранки, щоби тільки охоронити свої комори і курники від грабунку.

Характеристичне, що в суботу по наказу команди корпусної округи у Львові не вільно було Жидів примусово приставляти до бранки, між тим Українців гнали поліція і військо перед комісію поборову.

свято Миколая і Анни (19. і 23. грудня)! Так шанується національні і релігійні почування подавляючої більшости населення нашої країни!

Я.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

Велика Україна.

Буденне життя.

Прихильний большевикам „Kurjer Poznański" так малює умови буденного життя на совітській Україні:

Замісць обіцяного большевиками раю, панує там справжнє пекло; можливости для праці інтелігентним людям нема цілком, в останній час потроху починає віджвлятись торговля; товари перепачковують з Польщі до Староконстантинова, де курсують польські марки. В Синяві на Поділлю в обороті золото, серебро й совітська валюта, далі в глибині краю курсують тільки совітські гроші. Замісць крамниць улаштовують переносні будки. З мешканням дуже важко. Доми зруйновані, а система „зглочення" доходить до абсурду. Хто має гроші, тим поводиться непогано. Цукроварні віддано в аренду. Надії на цукор навіть в невеликій кількости дуже малі. Селяне платять податки й натурою й золотом й страждають під їх тягарем. Велика кількість землі лежить необробленою. Потяги курсують дуже слабо, бракує опалу й смаровила.

З польських справ

Господарів сила, а хати пуста.

Товариш міністра внутрішніх справ д-р І. Дуніковскі перейшов до адміністративного трибуналу. На його місце призначено теперішнього тернопільського „воєводу" Ольпіньского. Поки що обовязки міністра внутрішніх справ виконує директор адміністративного департаменту Ленц, тому, що міністр Сікорскі виїхав на шість днів, а Ольпіньскі ще урядує в Тернополі.

„Німецько-жидівські погрози".

„Слово Польске" реферує передову статтю „Берлінер Тагеблят-у" п. н. „Зворотна точка у польській політиці", у котрій автор приходить до висновку, що новий польський сойм не зможе скласти більшости без національних меншостей, та що цей факт матиме значіння для покращання німецько-польських взаємин. „Берл. Тагбл." остерігає перед иншою політикою, ніж та, на яку торкають Польщу національні меншости, що, очевидно обурює орган „справжніх" Поляків. „Чи польські соймові партії, та передовсім центр п. Вітоса, послухають німецько-жидівських порад і погроз"? — питає „Сл. П."

„Реорганізація".

Поміж обильним дощем голословних офіціяльних заяв і півофіціяльних натяків про недалекі великі реорганізаційні зміни по ріжних польських міністерствах, найшлась вістка про „необхідність тісного звязку з пресою". „Агенція всходня" заповідає періодичні пресові конференції під проводом міністра внутрішніх справ, чи то начальника відділу преси.

Сойм і сенат.

Статутова комісія сенату почне свою працю 3. січня. Соймові комісії урядуватимуть від 8. січня. — Маршалок Ратай відбув нараду з президентом Войцеховским про речинець початку сесії та звязані з тим біжучі політичні справи.

„Адміністраційне багно".

Під таким наголовком передає „Дзеннік Людови" (ч. 294) телеграму ПАТ-а про засідання під проводом марш. Ратая в представниками контрольної палати (Державною контролею). В засіданню брали участь премер Сікорскі, міністр фінансів Ястшембскі та відповідальні урядовці контрольної палати. Виявилось, що звіти контрольної палати приходять з величезним запізненням, проти постанов конституції; так нпр. досіль є готовими звіти тільки до 30. червня 1919 р. (!). Представник контрольної палати виправдувався такими недомаганнями в організації справи: 1) нема одностайної касової і рахункової інструкції; 2) для кождого колишнього „забору" є инші буджетові преліминарі; 3) в б. російських землях не пристосовуються до буджетових округ; 4) нема означених речинців для податкових пільг; 5) у скарбових касах нема буджетових преліминарів; 6) нема контролі з боку центральної влади над провінціональними скарбовими органами... і т. д. і т. д. Словом: лад і порядок, аж любо дивитися.

Норвежська комуністична партія виступає з третього інтернаціоналу.

На останньому конгресі третого інтернаціоналу поставлено перед партійний суд комуністичну норвежську партію. Зіновєв обвинувачує її в тому, що вона провадить цілком не комуністичну політику, а її члени боронять соціялдемократів Німеччини проти комуністів. Зіновєв зажадав, щоби норвежська комуністична партія підчинилася Москві або виступила з третого інтернаціоналу. Норвежські комуністи на засіданню постановили виступити з третього інтернаціоналу. Цей випадок коментує комуністична преса як удар третього інтернаціоналу.

РІЖНІ ВІСТИ.

Грізні признаки.

В дипльоматичних кругах Европи панує переконання, що конференція в Льозанні буде зірвана. В звязку з тим грецький уряд приготовлює нову мобілізацію для нової военної акції. Також Югославія робить деякі военні приготування. Англійська фльота покидає Середземне море і виїзджає на води Близького Сходу. Все те віщує нову бурю на Балкані.

Болгарські міністри перед наглим судом.

З Льозанни доносять, що 12 б. болгарських міністрів [illegible] перед наглим судом за зраду Болгарії на користь сусідних держав. Правдоподібно держави Антанти інтервенюватимуть в тій справі в болгарському уряді, домагаючись звільнення арештованих міністрів.

Закриття студентського конгресу в Празі.

Останнього дня всеславянського студентського конгресу в Празі обмірковувано справу болгарсько-югословянського конфлікту. В четвер представники конгресу були на прийомі у міністра Бенеша. В пятницю на внесок предсідника усунено з конгресу всі політичні справи. Конгрес закінчився промовами поодиноких делегатів на тему обєднання славянського студентства.

Мусоліні візьме участь у паризькій конференції.

Як доносить італійська преса, Мусоліні порішив взяти участь в конференції в Парижі, яка правдоподібно буде відложена до 19. січня 1923.

Проти Стіннеса.

„Messagero" атакує пляни окупації Мадярщини Німеччиною, яка стремить до гегемонії в середній Европі. „Messagero" жадає розпочати акцію для спаралїжування плянів Стіннеса.

Страшна залізнича катастрофа в Еспанії.

Між Мадридом і Якївого наступила залізнича катастрофа, підчас якої згинуло 22 пасажирів, а 50 було ранених.

Ще один інтернаціонал.

На міжнародньому конгресі синдикалістів у Берліні ухвалено утворити ще один соціялістичний інтернаціонал, як противагу амстердамському та московському інтернаціоналам. За утворенням такого інтернаціоналу голосували представники соціялістів усіх держав.

Евакуація російських еміґрантів до Америки.

Уряд Зєдинених Держав Північної Америки згодився приняти російських збігців, які тепер перебувають в Константинополі. Супроти того богато Росіян покидає Константинопіль і виїзджає до Америки.

Російський рільничий зїзд в Празі.

Дня 29. січня в Празі відбудеться російський рільничий зїзд, в якому візьмуть участь також представники Польщі, Югославії, Болгарії і Австрії. Предметом нарад є організування рільничої преси і розвиток рільництва та промислу.

Антисемітизм в Румунії.

Підчас одного жидівського свята, румунське студентство улаштувало погром. Товпа кинулася на жидівську публику, що вертала з театру і побила багато осіб. Поліції удалося з трудом розігнати погромщиків і привернути спокій.

Терористична організація в Бесарабії.

Румунська преса доносить, що в Бесарабії викрито терористичну організацію, яка мала свою філію в Чернівцях і в Кишеневі. Багато осіб арештовано, а слідство виявило, що терористи мали на меті організувати повстанчі ватаги для боротьби з румунською владою.

Повішено редактора.

Турецький суд в Смирні засудив на каву смерти редактора турецької газети „Ісхалат" за злочин державної зради. Редактора повішено.

Всі чужосторонні почтиви Константинополі закриті.

З Константинополя доносять, що турецька влада закрила всі почтові уряди чужих держав, між иншими англійський.

Поворот Стамбулійського.

Із Софії доносять, що після повороту Стамбулійського в болгарській політиці настануть деякі зміни. Стамбулійський намагається успокоїти розбурхані пристрасти всіх партій і зменшити партійну боротьбу.

Совіти проти фашистів.

Центральний комітет третого Інтернаціоналу організує акцію проти фашистів в Італії. Центром агітації проти фашистів має бути Відень.

Виїзд англ. канцлера скарбу до Америки.

У звязи з подорожжю канцлера скарбу Болдуіна до Америки, з мірodатних кругів звідомляють, що канцлер скарбу не везе зі собою усталеного проєкту, котрий вже не мав би улягти ніякій зміні, противно, мін. Болдуін предложить правлячим кругам у Вашінгтоні англійські предложення, вислухає їх думки в цій справі і старатиметься шляхом приязних переговорів осягнути заключення цілого договору на основах, вдоволяючих обі сторони.

Фашистська міліція.

Урядовий звіт звідомляє, що Рада міністрів рішила оконечно утворити міліцію з поміж фашистських добровольців, демобілізуючи рівночасно всі инші нефашистські організації.

Бредбері уступить?

Згідно зі звідомленням з Льондона, Бредбері задумує податися до димісії, одначе потвердження цієї вістки немає. Деякі познаки промовляють за цим, що Бредбері більше не верне до Парижа, хиба що дістане попертя Бонара Лоуа.

Довги союзників в Америці.

„Таймс" пишуть, що американський державний секретар для справ торговлі Гувер повторив свої давніщі заяви, що на його думку більша часть союзницьких довгів супроти Америки у всякому разі буде сплачена.

Наука релігії в італійських школах.

По офіціяльним звідомленням, мін. просвіти задумує ввести науку релігії до італійських шкіл.

Програма кабінету Пасіча.

Президія Ради міністрів оголосила в пресі звіт, який вияснює політику нового кабінету. Звіт, м. и., каже, що новий кабінет Пасіча є вільний від компромісів і торгів, які годі було оминути в попередному періоді. Нове правительство своїм першим обовязком постановило запевнити свободу і леґальність виборів, поробити усі заходи для поліпшення адміністрації, упорядкування фінансів. Новому парляментови предложиться проєкти законів для попертя розвитку хліборобства. Кабінет Пасіча берегтиме авторітету держави, шануючи конституційні свободи і свободу політичних переконань своїх горожан.

Імянини Венізельоса.

З нагоди імянин Венізельоса в атенськім соборі відбулося урочисте богослуження, в якому взяли участь головно члени ліберальної партії та тисячна товпа міщан. На адресу Венізельоса вислано до Льозанни ґратуляційні телеграми.

Безробіття в Познанщині.

В Познанщині занотовано 45.000 безробітних.

Катастрофа на морю.

Корабель „Kaiser Heinrich", який виїхав з Гамбурґа із залогою в числі 40 осіб, затонув підчас бурі на морю.

Проти вашинґтонської конференції.

На засіданню сенату Зєдинених Держав сенатор Лодж виголосив промову, в якій заатакував пляни скликання міжнародної конференції у Вашинґтоні.

Совітська военна фльота.

З Москви доносять, що совітський уряд асиґнував 600 мілїонів рублів золотом на відбудову совітської военної фльоти.

Після закриття всеславянського студентського конґресу.

Підчас закриття всеславянського студентського конґресу представник російського студентства Михайлович заявив, що російська делеґація руководилася думкою про обєднання Славянства у одну сімю. Розуміється вийшло шило з мішка і російська делеґація доказала виразно, про яке обєднання вона думає. Іменно російський делеґат Михайлович зазначив, що не уважає Українців ані Білорусинів окремими народами, а тільки галузями російської нації.

Страйк у Німеччині.

З Берліна доносять, що в Турингії, Баварії та инших провінціях вибух страйк фабричних робітників. Страйк поширюється щораз більше.

В Ірляндії.

З Дебліна інформують, що між ірляндськими републиканцями і повстанчими групами ведуться переговори в ціли заключення мира.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Невядомскі засуджений на смерть.

Варшава. (ПАТ.) 30. XII. о год. 10·45 почалася розправа проти Елілія Невядомского, убийника першого президента польської річипосполитої Гавр. Нарутовіча. Після відчитання акту обвинувачення предс. суддя Лясковскі запитує, чи вбийник признається до вини. Обв. констатує, що до вини не признається. Зате признається до зломання права. За це готов понести якнайдальше йдучу відповідальність. Суддя Лясковскі питається, чи обв. має що вияснити в мериторичній справі. Обв. Невядомскі виголошує довшу промову, в котрій на початку зазначує, що **куля, котра вбила президента Нарутовіча, була призначена для марш. Пілсудского.** Мотивує мнимі провини начальника держави, на основі котрих дійшов до переконання, що треба перетяти нитку його життя. Тоді дізнався з часописів з д. 6. грудня, що марш. Пілсудскі зрікається кандидування на становище през. річипосполитої. Тоді обв. понехав свій намір. Та коли в своїй умотивованій відмові марш. Пілсудскі сконстатував, що на становище президента річипосполитої слід покликати чоловіка мягкої руки, що в розумінні Невядомского рівналося укріпленню анархії в Польщі, рішився вбити визначеного мнимо марш. Пілсудским визначеного кандидата в особі през. Нарутовіча. — Прокуратор Рудніцкі, на основі відносних уступів карного зак. і переходових приписів та узгляднення надзвичайних обставин, домагається примінення кари смерти. Суд пійшов на нараду, опісля слідувало проголошення присуду. Сентенція присуду звучить: Елігія Невядомского, літ 53, після позбавлення горож. прав, **засудити на кару смерти і на заплату з оставшо по засудженім майна суд. оплати у вис. 2.000 мп.**

Протест Чічеріна.

Льозанна. (ПАТ.) Чічерін оголосив відозву до американського народа, в котрій протестує проти проєкту союзних великодержав у справі проливів. Протиставить йому російський погляд на справу мира, а вкінці жадає скоршої і рішучої акції в напрямі переведення загального розоруження на морі.

Сен. Бораг відкликав своє предложення.

Вашінґтон. (ПАТ.) Сенатор Бораг відкликав свою пропозицію в справі морського буджету, яка останніми днями сталася предметом дискусії всего політичного світу.

Ленін головою Ради нар. комісарів.

Москва. (ПАТ.) Леніна знову вибрано предсідником ради нар. комісарів. Ґенеральним прокуратором РСКСР. іменовано Курського.

Американська поміч Німеччині.

Ню-Йорк. (ПАТ.) По звідомленям з Вашінґтона, сенатор републиканець Барсен предложив у сенаті проєкт закона в справі уділення кредиту Німеччині до висоти 50 міл. дол. на закупно засобів поживи в Зєдинених Державах. Кредит мається признати Німеччині на скарбові бони, забезпечені промисловими акціями. Довг мається сплатити до 10 літ. Опроцентування 5 від сто.

НОВИНКИ.

— **„Громадський Вістник“.** З нинішним днем за неможливістю видавати „Діло“, закрите дня 3. листопада 1922 р. (якого вийшло 50 чисел) повертаємо до видавання щоденника „**Громадський Вістник**“, припиненого нами дня 31. серпня 1922 р. „Свобода“, яка в характері щоденника теж досягла „ювілейного“ числа 50, буде дальше появлятися, в традиційнім характері, як популярний тижневик.

— **Конфіската.** Останнє (50) число „Свободи“ сконфіскувала за одно місце в рубриці „**Військова бранка**“ та два місця в рубриці „**Дописи**“.

— **„Пляни митр. гр. Шептицького“.** Варшавський кореспондент „Курієра Львовского“ Віктор снує комбінації на тему плянів митр. Шептицького, який, як відомо, находиться в дорозі до краю. Свої комбінації попереджує п. Віктор доволі характеристичним вступом: „Від довшого часу митр. гр. Шептицький обїздить обі пів кулі нашої планети і правдоподібно робить велику політику. Яку? — ніхто не знає, бо пляни того надзвичайного чоловіка закриті великою тайною. Треба подивляти незломну енергію тої людини, яка визискує свій безсумнівний особистий престіж для снування далеких плянів, про які знає дуже мале число людей“...

— **До сильвэтки „посла“ Ількова.** В „Архієпархіяльних Відомостях“ ч. 5 з 1. грудня ц. р. подає до відома Митрополича Консисторія таке: Ч. 1031/СЦ. Подається до відома, що свящ. Николаю Ількову, б. завідателеви Перевозця, деканату Войнилівського, рішенням Митрополичого Ординаріяту з дня 29. червня 1921 ч. 4629 заборонено було священодійствувати, а правосильним вироком гр.-кат. Митрополичого Суду церковного у Львові з дня 4. липня 1922 наложено на нього кару завішення (суспензії) з тим, що коли би посмів сповнити хочби одно священодійство перед зняттям суспенції, стягне на себе кару зложення. О. Ільків уповаючи на можних „міра сего“, нічого не робив собі із кари та загрози своєї духовної власти і дальше сповняв свої духовні функції а навіть служив Службу Божу, а тепер у Варшаві представляє себе заступником і речником гр.-кат. духовенства. Нема що казати, гідний товариш „послів“ Залуцкого, Дутчака і прочих.

— **„Приватна розмова“ або „Безчельносць і безправє жидовскє“.** Перед склепом Л. Пропста у Львові, який на своє нещастя не приступив ще до „Хієни“, уставилися оноді дві польські студентки з під прапора „Розвою“ і не впускали нікого до склепу, мовляв, „свуй до свего по своє“. П. Пропст дивився на вибрики вшехпольських авантурниць, а коли і йому терпець урвався, закликав поліцію та зажадав їх арештування, що й сталося. Авантурниці помаширували з „парадою“ до поліційного комісаріяту, там їх упімнено і... можеб на будуче відійшла їм охота вистоювати під склепами, як би не „преса“. Першою заговорила „Газета Цодзєнна“: „На розказ Жидув арештуйон паненкі ве Львове“. А за що? За дурницю! За „розмове приватном зе своємі знайомемі...“ Тому — треба ще раз зреорґанізувати поліцію, „бо ми“, як запевняє „Слово Польске“ „жиєми пшецеж в паньстве... конституцийнем, а не в деспотичним пашаліку арабскім, ґдзєби Жидзі... моглі безкарнє кремповаць свободе... виповядання свих пшеконань“.

— **„Курченє“.** „Слово Польске“ систематично реєструє вістки „курченія сє“ польского „стану посядання“ і запитує себе тоном Ціцерона: „Quousque tandem!“...

— **Щось як Йосиф і Путифара.** Прийшов до нашої редакції сухорлявий чоловічок з цапиною борідкою і експресіоністичним носом, в баранковій шапочці і з палицею, яку обережно поставив під двері. Витягнув зза пазухи велитенський звій паперу на якого чолі виднів „§ 19.“. Навчені досвідом, щоб на будуче не приспорювати співробітників ґазетці з Руської вулиці, ми хоч не хоч погодилися на „спростування“. Отже неправдою є все те, що писала „Ґазета Цодзєнна“ з 14. грудня м. р. п. з. „Встид нам пшиносі такі ґаґатек“ а ми повторили в „Новинках“ під з. „Добрий ксєнжуньо“. Неправдою є, що той „ґаґатек“ ходив коли небудь в „баранім кожуху з потенжном палом в ренку“ — натомісць правдою є, що він має свитку неозначеної краски і підшиття з кримським ковніром і такою шапкою. „Пала“ його не така страшна, впрочім залежить від способу користування нею. Не правдою є, щоби він „кренцілсє пши пшистанках транвайових і млоде панни, нєзнайоме кобєти і тим подобне особнікі плці женьскєй зачепял“, натомісць правдою є, що всі ті „особнікі“ його безустанно зачіпають а одна з них навіть казала його з пімсти за брак „взаємносці“ арештувати, проти чого він рішуче протестує і т. д.

— **Людська мова.** Нам пишуть: Дня 21. м. м. зажадав я в „Орбісі“ при вул. Городецькій трьох білєтів до стації Ягольниця. Касієрка зажадала від мене щоб я говорив людською мовою. На мою відповідь, що прецінь я людина і говорю людською мовою, одержав я відповідь, щоб я говорив по польськи. Заявивши їй, що я польської мови не знаю — розлютилась до крайної степени, не видаючи мені білєту, без котрого я відійшов. — *В. Ч.*

— **Кольбою в плечі за визнання своєї національности.** Нам пишуть: Підчас польської бранки 21. м. м. в Городенці зайшов такий випадок, що офіцер, який переводив бранку, казав на 2 дни замкнути до арешту Павла Ковбуза за те, що він сказав, що він не Русин — але Українець. Батько Ковбуза дістав за те 2 рази кольбою в плечі.

— **Памятник Шопена у Варшаві.** В департаменті культури і мистецтва при польському міністерстві освіти відбулася на днях конференція в справі будови памятника Шопенови у Варшаві, після проєкту Шимановского. Порішено, щоби в комітет будови памятника втягти широкий загал і заінтересувати акцією будови як найширші верстви польського громадянства.

— **Скоростріл в хаті п. прокураторші.** Минулої пятниці доконано у Варшаві ревізію в домі вдови по прокураторі Поповскому, у якої найдено... ручний скоростріл з комплєтом набоїв.

— **Систематичні крадежі в VI. дивізії польської автомобілевої ґрупи.** Перед тижнем викрито в VI. дивізіоні польських автомобільних військ у Львові крадіж великої скількости бензини і складових частин моторів, вартости около 7 міліонів мп. В звязку з крадіжю арештовано 17 військових і одного цивільного Жида, який купував крадені річи.

— **Зміна мір в Англії.** Доси в кождій части Англії важать і продають збіжже на ріжні ваги. З того бувають спори та заграниця сю трудність відчуває. Від нового року впровадджує закон одностайну одиницю ваги то є 112 фунтів. Купно-продажа висловлені в инших одиницях ваги будуть неважні. До введення метричної системи в Англії ще далеко. Причиною сього є консерватизм і неохота до всякої новини англійського народа. На доказ цього консерватизму наводять факт такий: Недавно приказали міські власти в Льондоні, щоб люде ходили лівими хідниками, а се тому, щоби йшли проти возів і трамваїв, які їздять на право, та через се, щоби могли охоронитися перед небезпекою. Ніякі прикази не помогли і консервативні Льондонці ходять далі правими хідниками.

— **Столітні роковини уродин Пастера.** Дня 27. грудня минуло **100 літ** від хвилі уродин першого **бактеріольоґа** а заразом великого **добродія** людства. Люї Пастер (Pasteur) походив з родини зарібників. В 21 році життя учиться наук природних в Парижи а залюбки студіює фізику й хемію. Як 25-літний молодець відкриває причину кисненя молока, гнилі мяса, масла, сею причиною є мікроби, малесенькі животинки. Славний хемік Біо займається ним і молодий 26-літний Пастер стає професором университету в Діжон і працює далі на поли хемічних дослідів. Щира дружина помагає йому в сьому. Відкриттям мікроба дає Пастер почин до нових метод лічення а передовсім в хірурґії впроваджено антисептичну методу лічення. Довголітними досвідами на звірятах прийшов він до висновку, що мікроби недуги у висущеному стрижин слабнуть, а коли сей стрижінь впустити хорій на скаженину людині, вона подужує. Перша проба борби із скаженою повелася Пастерови. Сімнайцятьлітний пастух ратував діти на вулици перед скаженим псом — та при сім покусав його пес. Пастер його оздоровив і ґомін сього чуда пішов по світу. В силі віку уляг він паралїжови половини тіла — але проте працював далі та дожив великої слави й вдячности до 73 року життя. Сьогодня нема країни, де не істнували би „пастерівські“ інститути для покалічених скаженими звірятами.

— **На ялинку для інтернованих і полонених.** Полонені стрільці і старшини У. Г. А. обходять треті різдвяні свята за дротами в Тухолі. Бувших „Тухольців“ і все громадянство проситься не забувати про наших полонених і дати доказ нашої памяти про них, посилаючи дарунки в грошах і продуктах на ялинку для колишніх борців за українську державність. Дарунки для полонених в Тухолі слати на адресу: Obóz internowanych w Tucholi „Комітет Самопомочі“ на руки Іларія Мацієвича.

— **Вдови і сироти по греко католицьких священиках Львівської Архієпархії** зволять зголоситися в Митрополичім консисторі у секретаря сиротинського фонду о. Евзебія Бачинського ще перед святами між год. 10—12 перед полуднем по відбір одноразового датку зі сиротинського фонту за 1922 р.

— **Вп. Передплатників в Чехословаччині** просимо отсим складати передплату на наш часопис в Банку Чеських Леґіонів в Празі на конто Видавничої Спілки „Діло“ у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адміністрація*

— **Поширення жіночої кооперативи „Труд“.** В послідних днях поширив львівський „Труд“ свої робітні суконь і білля, занявши кілька нових світлиць, та приняв нові робочі сили. Повідомляючи про се наше П. Т. Громадянство, просимо звертатися до нас з всякими роботами білля і суконь, як і їх направою й перерібкою, а вони, впевняємо, будуть виконані вкусно, совісно й не дорого. Поручаємо також наш склеп, що веде гуртом і подрібно кравецькі додатки, нитки до шиття й вишивання, канви, гафти, шифони, дими, всипи, вишивані краватки, сорочки, народні строї і и. Львів, Ринок, ч. 39. вх. дім I. і II. поверх. — Дирекція. XV 1—10

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.